

VÄLKOMMEN TILL
Mörbylånga kyrka

KYRKORNA PÅ ÖLAND

Bor man på en ö måste man kunna segla. Läget i södra Östersjön har medfört omfattande kontakter med länderna i söder.

Redan under vikingatiden blev bytet av religion tydligt på Öland, bland annat då kristna gravar började dyka upp på bygravfälten. Under 1000-talet uppfördes de första kyrkorna, de byggdes i trä och stavteknik. Några enstaka stavkyrkokopplankor finns kvar. Runristade gravmonument i sten har trotsat tidens tand och finns bevarade i sex kyrkor.

Under 1100-talet uppfördes det 34 stenkyrkor på Öland. Straxt efter tillkommer det sju kapell till fiske- och handelsplatser. De tidigaste kyrkorna hade fönster och portar mot både norr och söder. I några fall var de försedda med torn i väster och hade då även port i väster. Kring samtliga kyrkor gjordes plats för de döda och bogårdsdmurar av sten skiljde den heliga platsen. Dessa kyrkogårdar är fortfarande i bruk.

Under 1200-talet och medeltiden försågs många kyrkor med profana övervåningar och nästan hälften fick torn även i öster. Kyrkorna tjänade som gudstjänstlokaler såväl som magasin och lokaler för övernattnig. Kyrkans roll i samhället under medeltiden visar hur kristendomen och det världsliga gick hand i hand.

Kommande århundraden förändrades de flesta kyrkorna endast invändigt. De försågs med valv och ibland nya kor eller portaler. Efter reformationen kom nya krav på kyrkorummet. Helst skulle församlingen kunna sitta och detta medförde platsbrist i de små medeltida kyrkorna. Tillbyggnader genom breddning gjordes i flera kyrkor men mot slutet av 1700-talet fick många tanken att bygga nytt.

Ölands kyrkor är fattiga på medeltida föremål. Många krig och framför allt danskarnas härjningar 1677 lämnade lite kvar efter brandskattningarna. Idag är endast en av södra Ölands medeltida kyrkor helt bevarad medan ytterligare tre har bevarade medeltida rum. Medeltida torn finns kvar i sju kyrkor.

Kyrkorna idag bevarar stilideal och funktion från 1700- och 1800-talens salskyrkor. Den sittande församlingen lyssnar till gudstjänsten och sjunger tillsammans. Stora fönster gör läsningen i psalmboken enklare och predikstolen sprider ordet i hela rummet.

Dagens kyrkobyggnader håller sakt på att anpassas till moderna former. Flexibilitet, deltagande och även modern teknik ställer krav. På södra Öland finns en kyrka som anpassats till moderniteten och samtidigt bevarat sin medeltida struktur – Ventlinge kyrka.

Mörbylånga kyrka

Mörbylånga kyrka är belägen på Litorinavallen alldeles nära Kalmarsund. Kyrkan med prästgård ligger i bondbyn Mörbylånga. Runstenar berättar om en kyrkobyggnad från sen vikingatid. Den medeltida stenkyrkan uppfördes på 1100-talet. En vanlig Ölandskyrka med långhus, kor och halvrund absid. Torn tillbyggdes i väster 1209. Tornet har flera välvda rum och en trappa i murverket leder till översta rummet.

Kyrkan led svårt av de danska krigerna på 1600-talet. Kyrkklockor rövades såväl 1611 som 1677. Under 1700-talet sattes kyrkan i stånd men blev med tiden för liten. 1811 revs allt utom tornet. Nytt kyrkorum byggdes och invigdes 1812. På 1930-talet skapades nuvarande rum genom att sakristian bakom altaret byggdes om till nytt kor. Ny sakristia fick därför uppföras på norra sidan.

Kyrkan som ligger i Mörbylånga omges av kyrkskola, församlingshem och f.d. prästgård. Kring millennieskiftet 2000 samarbetade arkitekten Jerk Alton och Mörbylångakonstnären Sven Bertil Svensson fram nuvarande moderna kyrkorum.

VÄLKOMMEN TILL MÖRBYLÅNGA KYRKA

Välkommen in

Vapenhuset som är den äldsta delen av kyrkan, har blivit en samlingsplats, då det där serveras kyrkkaffe efter varje högmässa. Man kan se en trappa leda upp i tornet i den södra väggen och här finns även hålen kvar för repen till kyrkklockorna från den tid då man ringde manuellt. När man går uppför den lilla trappan rakt fram, kommer man till det egentliga kyrkorummet. Vid renoveringen i samband med millennieskiftet omgestaltades utrymmet under läktaren så att det i dag inrymmer brudkammare i söder och handikaptoalett samt pentry i norr.

Runsten

Bakom den sista bänkraden finns en runsten från 1000-talets senare hälft som hittades på kyrkogården 1960. Stenen var ursprungligen rest till minne av Säfos och hans fyra söner. En beskrivning och tolkning av inskriptionen hänger i anslutning till stenen.

Sven-Bertil Svensson **-välkänd lokal konstnär**

Sven-Bertil Svensson är en välkänd målare och tecknare, född i Räpplinge, bosatt i Mörbylånga. Hans målningar finns i flera kyrkor i landet och han är bland annat en välkänd kyrkokonstär. I Mörbylånga kyrka finns ett antal av hans alster.

På motsatt sida av Runstenen hänger en tavla målad av just Sven-Bertil Svensson med titeln "Yttersta domen". Bilden gestaltar det som skildras i Johannes Uppenbarelsebok från det fjärde kapitlet. Johannes ser i en syn himmelen öppen, han blir delaktig i den himmelska liturgin och ser Guds härlighet, dels i bilden av det slaktade lammet som är Kristus själv i all sin helighet sittande på härlighetens tron, omgiven av de fyra varelserna.

Den vänstra nedre halvan av bilden framställer den himmelska härligheten – paradiset och den högra det rike dit djävulen är nedkastad med sina fallna änglar. Läs gärna Uppenbarelseboken så blir de många enskildheterna i målningen igenkännbara. Bilden bygger på en klassisk ikonografisk tradition.

Triumfkrucifixet

På norrväggen finns resterna av ett medeltida triumfkrucifix. Detta hittades vid renovering 1931 och är gjort av lövträ. Korset och armarna saknas liksom all färg, sannolikt har det varit mera rikt detaljerat, men tidens tand och mindre god förvaring har skapat denna tänkvärda skulptur.

Dopet

Vid senaste renoveringen togs ett antal bänkrader bort för att skapa plats för kör och mindre gudstjänster. Här finns också dopfunten huggen i ölandssten. Över den hänger en duva i förgylld plåt.

Koret

Predikstolen som numera hänger norr om koret är från mitten av 1700-talet. I samband med en renovering 1931, då den gamla sakristian gjordes om till kor och en ny sakristia skapades genom en tillbyggnad i norr, flyttades den från dess gamla plats över altaret till nuvarande placering. Koret omgestaltades vid senaste renoveringen och altaret flyttades så att det blev ett fristående altare. Själva altaret är också nytt gjort i två nyanser av ölandskalksten.

Som utsmyckning på själva altaret finns en ikon, även den målad av Sven-Bertil Svensson. I golvet och på väggarna i norr och söder är gamla gravstenar uppsatta. Altartavlan med ett trettondagsmotiv målad av Nils Asplund i samband med renoveringen 1931.

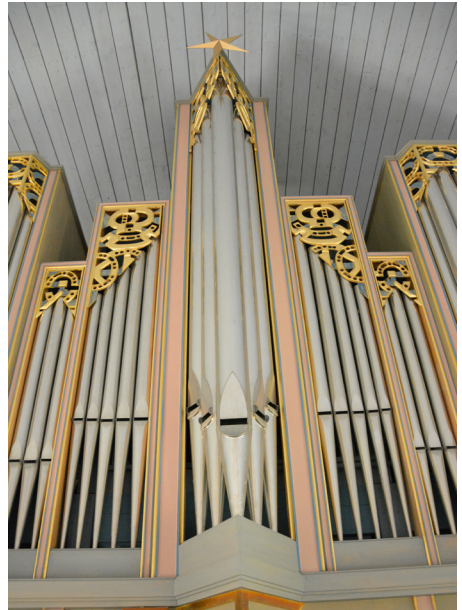

Cymbelstjärna

Vänder vi blicken mot väster ser vi orgeln som är byggd på 1960-talet av orgelfirman Nils Hammarberg i Göteborg. 2016 kompletterades orgeln med en ny cymbelstjärna, den enda på Öland.

Bänkinredningen är från renoveringen vid millennieskiftet, medan bänkgavlar och bänkdörrar är från den äldre bänkinredningen.

I ett av söderfönstren hänger ett kyrkskepp som har skänkts till kyrkan efter den senaste renoveringen.

Välkommen tillbaka

Mörbylånga kyrka är den ena kyrkan av två i Mörbylånga-Kastlösa församling. Det firas högmässa varje söndag i kyrkan och under veckorna firas det även veckomässa på onsdagar och torsdagar. Vi önskar dig varmt välkommen tillbaka till kyrkan oavsett om det är för att fira mässa eller en stunds tystnad i all enkelhet i ett tyst och vackert kyrkorum.

Denna kyrka är en av 19 kyrkor i Södra Ölands pastorat och ligger i Mörbylånga-Kastlösa församling.

Södra Ölands pastorat
Kyrkgatan 3
386 92 FÄRJESTADEN

Kansli Tfn: 0485-380 12

sodraolands.pastorat@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/sodraoland

Följ oss gärna på
Facebook och Instagram

Svenska kyrkan södra Öland

